

Streikens ansikter

AKTUELT I FORENINGEN

TOR MARTIN NILSEN

tor.martin.nilsen@legeforeningen.no

Samfunnspolitisk avdeling

– Vi har satt arbeidsbetingelsene fastleger jobber under på dagsorden. Min opplevelse er at vi lyktes i å formidle kravet vårt på en måte som både vekket tillit og sympati, sier Marit Tuv, styremedlem i Allmennlegeforeningen.

ENGASJERTE: Aktuelt i foreningen har snakket med fire allmennleger som sto på barrikadene under streiken. Fra venstre: Bernard Holthe, Finn M. Høivik, Marit Tuv og Lise Figenschou. Foto: Privat.

Høstens brudd i forhandlingene om særavtalen mellom Legeforeningen og KS, førte til at Riksmekleren konstaterte at det ikke var mulig for partene å komme til enighet. Det ble samtidig klart at Legeforeningen ikke ville akseptere meklingsresultatet. Fra mandag 26. oktober var dermed 23 leger i streik.

2. november skulle streiken trappes opp og totalt 35 leger ville vært tatt ut. Det skjedde aldri. 1. november grep regjeringen inn med tvungen lønnsnemnd og streiken var over bare syv dager etter den startet. Et sterkt signal om hvor lite som skal til før beredskapen i kommunene påvirkes.

Aktuelt i foreningen har snakket med fire allmennleger som sto på barrikadene under streiken.

Møt Marit Tuv

Marit Tuv er fastlege og kommuneoverlege i Vang kommune i Valdres. Hun var klar til å gå i streik 2. november, og mener streiken var nødvendig for å sette søkelyset på ansvaret som hviler på fastlegenes skuldre.

– Selv om Legeforeningens krav hadde blitt innfridd vil arbeidsukene fortsatt være lange, men det ville blitt en merkbar reduksjon for kollegene som går mest vakt. Jeg er overbevist om at lange arbeidsdager, tungt ansvar og hyppig legevakt bidrar til krisen i fastlegeordningen. Legevakt er en givende del av jobben, men det kan ikke fortsette å være en ubegrenset plikt, mener Marit Tuv.

Tuv trekker frem at det var vanskelig å skulle streike i en situasjon med økende koronasmitte flere steder i landet. Samtidig mener hun at dette understreker alvoret bak Legeforeningens krav.

– Legetjenesten er sårbar i mange kommuner, både under en pandemi og i en normalsituasjon. Det er i distriktene at vaktbelastningen er størst. Hyppige vakter tar på over tid. Når man er sliten, er faren for feil større. Pasientene fortjener å møte en opplagt lege på vakt, slår hun fast.

Selv om streiken bare varte en uke, forteller Tuv om enorm respons fra lokalbefolkningen.

– Det som har gjort mest inntrykk på meg er den oppriktige støtten jeg har fått fra de pasientene som har nok bekymringer fra før. At de har ork til å bry seg om meg og min arbeidssituasjon, gir meg ekstra krefter til å stå på videre, sier Tuv før hun legger til:

– Den store oppslutningen om streiken viser at jobben vi fastleger gjør både på dagtid og på vakt er viktig for folk. Det tar jeg med meg videre i kampen for levelig arbeidstid for legene og trygge legetjenester for befolkningen i hele landet – hele døgnet.

Møt Finn M. Høivik

Finn Marum Høivik var streikeleder i Trondheim. Han er medlem av styret til Sør-Trøndelag legeforening og jobber til daglig som fastlege ved Kalvskinnet legesenter. Høivik mener at det må bli slutt på rovdriften av fastlegene.

– Skal det være mulig å opprettholde en stabil legedekning i distriktene våre, så må det legges til rette for at også legen har mulighet for et liv. Leger trenger ikke mindre søvn eller hvile enn andre mennesker. Jeg har møtt mange triste, desillusjonerte unge kolleger som ikke vet sine arme råd og flytter fra distriktene på grunn av arbeidstiden og vaktbelastningen, sier Høivik.

Trondheims streikende leger hadde stand i Nordre gate og serverte forbipasserende kaffe og sjokolade. De fikk mye oppmerksomhet.

– Media kom ofte på besøk og det sikret oss mye spalteplass. Mange av mine yngre kolleger fortalte sine historier om hvorfor de forlot bygda de var blitt så glade i. Det gikk rett og slett ikke opp med små barn og ektefelle, forklarer han.

Også Høivik opplevde overveldende positiv respons fra befolkningen. De fleste var ikke klar over at legevaktslegen ikke har samme arbeidstidsvern som andre arbeidstakere.

– Jeg synes det er fantastisk at vi leger samlet oss og sto opp for våre kolleger i distriktene. Responsen fra publikum viste meg at fastlegeordningen har en stor plass i hjertet til befolkningen, sier Finn M. Høivik før han legger til:

– Støtten vi fikk fra andre deler av Legeforeningen varmet. For meg fremstår foreningen nå som mer samlet.

Møt Lise Figenschou

Lise Figenschou er fastlege, sykehjemslege og hovedtillitsvalgt for fastlegene i Tromsø. Som lokal streikeleder mener hun det var helt nødvendig å streike.

– De fleste fastleger strekker seg lengre enn langt for å ivareta pasientene, og jeg har i årevis vært bekymret for den store arbeidsbelastningen, inkludert vaktbelastningen. Det er paradoksalt at kommunene ikke er mer bekymret for dette, bortsett fra når det varsles streik. Syltynn bemanning og leger som arbeider dagvis i strekk er mer vanlig enn uvanlig i kommune-Norge, sier Figenschou.

I tillegg til Figenschou var det fem leger som deltok aktivt under streiken. De hadde streikemarkering på torget midt i Tromsø. Også de opplevde stor støtte.

– Vi arrangerte også streikekafé to timer hver dag på Café Sånn. Det er en kafé for alle samfunnslag og er godt besøkt. Her fikk vi slått av en prat både med journalister og politikere, studenter, pensjonister og andre som var innom til lunsj. Det var veldig vellykket og gjorde at vi fikk markert oss under hele streiken og styrket samholdet, forteller hun.

Også Figenschou mener streiken har gitt økt samhold blant Legeforeningens medlemmer.

– Denne streiken viser at Legeforeningen er lyttende og virkelig ønsker å jobbe for sine medlemmer. Streikelederne fikk en fantastisk oppbakking fra ledelsen i Allmennlegeforeningen og Legeforeningen sentralt. Også samarbeidet på tvers av fylker og kommunegrenser har vært veldig bra. Dette var for min del helt avgjørende for å bidra som jeg gjorde i rollen som streikeleder. Det er helt klart blitt kortere vei mellom «sentralen» og medlemmene der ute, og det er selvfølgelig svært viktig i en fagforening. Totalt sett har streiken vært en trygg og god opplevelse sammen med flotte kolleger og samarbeidspartnere, avslutter Lise Figenschou.

Møt Bernard Holthe

I Narvik holder Bernard Holthe til. Han er spesialist i allmennmedisin og arbeider som fastlege på Alléen Legesenter. Som tillitsvalgt for allmennlegene i Narvik og nestleder i styret i Nordland legeforening, var Holthe et naturlig valg som streikeleder.

– Å streike i denne situasjonen var riktig fordi saken er god og pasientenes interesse er sammenfallende med legenes: En trøtt og overarbeidet lege er ingen god lege. Vi må selvsagt ha mulighet til å si ifra når arbeidsbelastningen blir uhåndterlig og kunne støtte oss på en tariffavtale som ellers i arbeidslivet, sier Bernard Holthe og fortsetter:

– Jeg rakk ikke å bli bekymret for at pasientene skulle bli berørt fordi vi ble avbrutt av tvungen lønnsnemd så tidlig. At streiken avsluttes dagen før totalt 35 leger skal tas ut, viser med all tydelighet hvor lite som skal til før legevaksordningene i distriktene faller sammen.

Holthe synes det var godt å se hvordan de tillitsvalgte jobbet i lag mot et felles mål.

– I tillegg til de koordinerte markeringene som ble gjennomført i Bergen, Stavanger, Trondheim, Tromsø og her i Narvik, vil jeg trekke frem at vi i Nordland fikk samlet inn legelivshistorier fra en rekke fastleger i distriktene. Det var en kjempeinnsats fra leger som daglig kjenner på det største presset. Historiene ble presentert på stand i Bodø og på nett. Dette bidro til å få forståelse for at vårt fylke er særlig sårbart i denne sammenhengen, sier Holthe før han avslutter:

– Jeg er sikker på at Legeforeningen fikk forståelse i befolkningen. Det er et godt utgangspunkt for å kunne jobbe videre fram mot nemndbehandling og framtidige forhandlinger.

Om streiken

Særavtalen regulerer vilkår for leger ansatt i kommunen, som fast ansatte fastleger, legevaktleger, kommuneoverleger og LIS1.

1 av 10 leger jobber hele 100 timer legevakt eller mer per uke.

Legeforeningen har i flere år tatt opp behovet for innstramming av arbeidstidsbestemmelsene med KS uten at det har ført til endringer.

Kravet i forhandlingene var at legen må samtykke til mer enn syv timers legevakt i uken, tilsvarende 28 timer i beredskapsvakt.

Timene på legevakt kommer i tillegg til arbeidsuken som fastlege.

Publisert: 11. januar 2021. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2025. Lastet ned fra tidsskriftet.no 21. desember 2025.